

ПІДСУМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ОЛІМПІЙСЬКОГО ВІТРИЛЬНОГО СПОРТУ

Ірина Скрипченко

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту

Анотація

В статті проаналізовані результати виступлення спортсменів на іграх Олімпіад по парусному спорту (1996-2012 рр.). Показано, як змінюються результати в Програмі змагань і як це відображається на результатах виступлення команд різних країн на іграх Олімпіад. Проаналізовані деякі причини невдачі виступлення української збірної команди.

Ключові слова: парусний спорт, Ігри Олімпіад, аналіз, програма, змагання

Annotation

Results of performance of sportsmen on Games of Olympiads on sailing (1996-2012) are analysed in the article. Changes in the Program of competitions and as they are reflected in results of performances of commands of the different countries on Games of Olympiads are shown. The reasons of unsuccessful performance of the Ukrainian combined team are analysed.

Key words: sailing, Games of Olympiads, the analysis, the program, competitions

Постановка проблеми. У сучасному олімпійському русі вся спортивна діяльність концентрується на підготовці та участі спортсменів в Олімпійських іграх. Головним критерієм ефективності системи підготовки спортсменів є завоювання золотих медалей та призових місць на Олімпійських іграх [2]. Спортивні досягнення та політична значущість Олімпійських Ігор в суспільній свідомості розглядаються як один із основних факторів національного престижу. Останнім часом спостерігається значний вплив політичного фактору на олімпійський спорт, підвищення престижу успіхів в Олімпійських іграх. Особливо це важливо для країн, які не мають стабільного авторитету на світових – політичній та економічній аренах і намагаються покращити своє становище у світі.

Деякі спортивні діячі зарубіжних країн в даний час – абсолютно справедливо – пов'язують успіхи у вітрильному спорті з престижем держави. Саме вітрильному спорту серед інших видів спорту відводиться велика роль. Наприклад, на XXVII іграх всі золоті медалі Австрії були завойовані яхтсменами в класі яхт "Торнадо" (Nagara R./Steinacher H.P.) і "Містраль" (Sieber C.). А на XXVIII Олімпійських іграх перша і єдина золота медаль завойована спортсменом з Ізраїлю в класі вітрильна дошка «Містраль» Г. Фрідманом. На XXX Іграх 22-річний Павлос Контідес, ставши бронзовим призером у класі «Лазер»,

приніс Кіпру першу медаль з усіх видів спорту в історії Олімпіад.

Постійно восьму частину в загальну скарбничку медалей збірних команд Великої Британії та Австралії вносять яхтсмени. Все це пояснює, чому підвищений інтерес з боку міжнародних спортивних організацій та НОКів більшості країн спостерігається саме по відношенню до вітрильного спорту [8]. На централізовану підготовку з цілорічним тренуванням, спеціалізованими базами, державними стипендіями і іншими формами компенсацій в останні десятиріччя перейшли національні збірні США, Франції, Німеччини, Великобританії, Іспанії, Данії, Нідерландів. При вітрильних федераціях цих країн створені спеціалізовані комітети олімпійської вітрильної підготовки, які займаються питаннями планування, фінансування підготовки, зв'язками з державними органами, фірмами-спонсорами, федераціями інших країн. Завдяки таким заходам, яхтсмени цих країн сьогодні займають лідируючі позиції в світовому рейтингу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На жаль, виступи українських яхтсменів на Олімпійських Іграх не відіграють важливої ролі у представленні держави на міжнародній спортивній арені та у світі [10]. Проте, результати підготовки та виступів спортсменів на міжнародних змаганнях та іграх Олімпіад постійно аналізуються та обговорюються у працях науковців у галузі спорту

[1, 11]. Велику увагу спортивні діячі приділяють вирішенню питань фінансування, матеріально-технічному та науково-методичному забезпеченню, проведенню медичного контролю яхтсменів-олімпійців, а також питанням планування та відбору [3, 4, 5,9]. Проте, для визначення концепції та напряду підготовки яхтсменів-олімпійців необхідно знати та враховувати загальні тенденції розвитку світового вітрильного спорту.

Метою наших досліджень було проведення аналізу виступів яхтсменів на іграх Олімпіад і визначення тенденцій у розвитку олімпійського вітрильного спорту як у світі, так і на Україні.

В роботі ми використовували наступні **методи**: ретроспективний аналіз літературних джерел, аналіз відеозаписів і протоколів Олімпійських Ігор 1996-2012 років, методи математичної статистики.

Виклад основного матеріалу. Змагання з вітрильного спорту входять до програми ігор Олімпіад з 1900 року. Вона постійно змінюється й остаточно сформувалася у 90-х роках. Міжнародна федерація вітрильного спорту (ISAF) постійно вносить зміни до програми Олімпійських ігор. На Олімпіаді-2012 у Лондоні яхтсмени розігрували десять комплектів нагород – на один менше, ніж на Іграх-2008 у Пекині. З олімпійської програми були вилучені перегони в класі “Торнадо”, а замість жіночих перегонів у класі “Інглінг” до олімпійської програми включено змагання в класі яхт “Елліотт 6”.

На XXXI Олімпійських іграх будуть розіграні медалі також у 10 видах програми змагань (5 – чоловічих, 4 – жіночих і 1 змішаний), але в наступних – в шести класах яхт: вітрильна дошка RS:X, швертботи-двійки 470, «49-er», Насра 17 та швертботи-одиночки Лазер, Лазер Радіал, Фінн, (табл. 1).

Проведений нами аналіз показує, що з 1996 року поступово зменшується кількість країн-учасниць вітрильних змагань з 78

Таблиця 1

Кількість видів змагань в програмах Ігор Олімпіад (1952-2016 рр.)

Рік Олімпіади	Ігри Олімпіади					
	1952-1968	1972-1980	1988	1992-1996	2000-2008	2012-2016
Кількість видів змагань	5	6	8	10	11	10

Таблиця 2

Держави, які були представлені повним складом на Іграх Олімпіад

Держави	1996	2000	2004	2008	2012
США	*	+	+	+	
Італія	+	+	+	+	
Австрія	+	*	+		
Велика Британія	+		+	+	*
Франція			+	+	+
Китай				*	
Швеція		+			
Нова Зеландія		+			
Греція			*		
Іспанія	+		+		
Норвегія	+				
Канада	+				
Загальна кількість держав	7	5	7	5	3

Примітка: *- на правах приймаючої сторони

до 64 країн на Олімпіаді-2012. З ростом конкуренції тільки окремим країнам вдається отримати ліцензії на Олімпіаду у всіх класах яхт. Визначено, що в 2004 році повним складом виступали команди семи країн (Австралія, Великобританія, Греція, Іспанія, Італія, США, Франція), а у 2012 – лише 3 (табл. 2).

В олімпійському вітрильному русі також спостерігається поступове зменшення кількості країн,

що змогли завоювати олімпійські медалі. Так, якщо на XXVI Іграх 22 країни отримали медалі різного гатунку, то вже на XXX Іграх – лише 15 країн (табл.3). Аналіз кількості завойованих яхтсменами медалей на XXVI - XXX Олімпійських іграх свідчить про стабільний результат виступу і високий рівень розвитку вітрильного спорту в таких країнах, як Великобританія, Бразилія, США, Австралія, Іспанія. І цей резуль-

Таблиця 3

Динаміка кількості отриманих золотих нагород на Іграх Олімпіад (1996-2012 рр.)

Рік Олімпіади (номер)	Кількість держав, що завоювали медалі	Кількість держав, що завоювали золоті медалі	Держави, що завоювали тах кількість золотих нагород
2012(30)	15	7	Австралія 3
2008(29)	17	7	Вел.Бр. - 4
2004(28)	20	9	Бразилія, Вел.Бр. - по 2
2000(27)	15	7	Вел.Бр. - 3
1996(26)	22	8	Бразилія, Іспанія - по 2

тат не дивний, адже це морські держави з широко розвинутою мережею яхт-клубів, секцій вітрильного спорту в коледжах і університетах, звідки і відбираються спортсмени в збірну країни.

В даний час відбулися істотні зміни в співвідношенні сил на міжнародній арені. Динаміка результатів виступу збірних команд різних країн на трьох останніх Іграх свідчить про те, що знизився рівень норвезьких, італійських, німецьких, австралійських, російських та українських спортсменів.

Після Афіньської Олімпіади залишили спорт провідні яхтсмени нашої держави – срібні призери Р. Лука, Г. Леончук та триразова призерка Олімпійських ігор Р. Таран. В команді zostалися лише два найстарших і титулованих яхтсмени-досочники – М. Оберемко та О. Маслівець. На жаль, молода плеяда спортсменів, не змогла гідно конкурувати на міжнародній арені, про що свідчать зайняті місця на ХХХ Іграх. В класі «Фін» О.Борисов- 19-й, в класі «Містраль» М.Оберемко – 23, в класі «Лазер» В. Кудряшов – 44. Лише О. Маслівець вдається з кожною наступною Олімпіадою покращувати свій результат (23-10-8-4 місце, відповідно на ОІ-2012).

За підсумками участі збірної команди України в Іграх ХХІХ та ХХХ Олімпіади виступи українських спортсменів з вітрильного спорту в Пекіні визнані незадовільними [7]. Факторами слабого виступу українських яхтсменів продовжують бути невисокий рівень розвитку вітрильного спорту на Україні, незначна кількість сучасних баз спортивної підготовки, відсутність достатнього фінансування та матеріально-технічного забезпечення (закупівля нових швертботів, вітрил тощо), відсутність науково-методичного забезпечення підготовки кваліфікованих яхтсменів та відсутність

достатньої кількості висококваліфікованих тренерських кадрів.

Проведені нами дослідження показують, що середній вік яхтсменів української команди постійно збільшується (табл. 4), що викликає необхідність швидко і ретельно готувати спортивний резерв.

Характеристика збірної команди України з вітрильного спорту

Рік, місто		1996 Атланта	2000 Сідней	2004 Афіни	2008 Пекін	2012 Лондон
Середній вік команди, років		25,3	28,6	28,8	30,2	31,3
Кількість класів яхт		7	6	6	6	4
К-ть учасників	Ч	10	8	6	5	3
	Ж	2	3	4	1	1
	Всього	12	11	10	6	4

Для успішного виступу українських яхтсменів на міжнародних змаганнях необхідно визначитися з пріоритетними спортивними дисциплінами та класами яхт, де збірна команда може, дійсно, поборотися за нагороди, а також – з напрямком вкладень в матеріальну частину та цілорічну підготовку спортсменів. Таким чином, Федерації вітрильного спорту України, тренерам, спортсменам доведеться провести серйозний, комплексний аналіз причин пекінської та лондонської поразки українських яхтсменів, для того, щоб ситуація у вітчизняному вітрильному спорті докорінно змінилася на краще. І за роки, що залишилися до Ігор ХХХІ Олімпіади 2016 р. у Ріо-де-Жанейро (Бразилія), знову вивести вітрильний спорт України на позиції, які дозволять українським спортсменам брати участь у боротьбі за олімпійські нагороди.

Висновки

1. Результати виступів яхтсменів на іграх Олімпіад показали загальні тенденції розвитку світового вітрильного спорту, а саме – виявили стабільну групу країн-лідерів, які за своїм потенціалом

здатні зберігати свої позиції в неофіційному командному заліку – це Велика Британія, Австралія, США, Бразилія, Іспанія та ін.

2. Відмічається зменшення кількості країн, що завойовують медалі у вітрильному спорті.

3. Показано, що успіх на олімпійській арені мають країни з

Таблиця 4

централізованою системою олімпійської підготовки.

4. Аналіз спортивних результатів українських яхтсменів на іграх Олімпіад свідчить про негативну динаміку: і потрібні суттєві змін и в підході, підготовці, плануванні. Сучасне становище вітрильного спорту в Україні, стан сучасної системи підготовки та матеріально-технічного забезпечення не дають можливості сподіватися на успіхи в іграх Олімпіад ще декілька десятиліть.

Література:

1. Борзов В. Итоги выступления спортсменов Украины на Играх XXVI Олимпиады / В. Борзов // Наука в олимпийском спорте. – 1997. - №1. – С.3-10.
2. Дрюков В.О. Підсумки Ігор ХХІХ Олімпіади в Пекіні й перспективи виступу збірних команд України на Іграх ХХХ Олімпіади 2012 р. в Лондоні / В.О. Дрюков // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2008. – № 14. – С. 4-30 .
3. Корж В.П. Нормативно-правове та організаційно-управлінське забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в

- Україні / В.П. Корж // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2006. - №10. – С. 4-12.
4. Костенко М.П. Законодавче та нормативно-правове забезпечення розвитку спорту вищих досягнень в Україні / М.П. Костенко // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту : Зб. наук. праць. Ювілейний випуск – 2003. – С. 12-17.
  5. Павленко Ю.О. Нормативно-правові основи науково-методичного забезпечення спорту найвищих досягнень в Україні / Ю.О. Павленко // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2007. – № 13. – С. 49-51.
  6. Парусный спорт: перспективы развития. Интервью президента ВФПС Дмитрия Зеленина // Катера и яхты. – 2009. – №4. – С.134-136 [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://katera.ru/files/magazines/220/1-34-136.pdf>
  7. Протокол № 96 засідання Президії Вітрильної федерації України від 30 травня 2012 року [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://sfu.com.ua/2/docs/protocols/20120530_presidium.pdf
  8. Сазонец В.И. Международные спортивные организации в управлении и развитии олимпийских видов спорта / В.И. Сазонец // Физическое воспитание студентов. – Харьков, 2011. – №6. -С.83-87 [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://archive.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/PhVSTS/2011_6/11svidos.pdf
  9. Система олимпийской подготовки и направления совершенствования подготовки спортсменов к Играм Олимпиады 2008 г. в Пекине // Наука в олимпийском спорте. Спецвыпуск. – 2005. – №1. – 167 с.
  10. Скрипченко И.Т. Анализ выступления сборной команды Украины по парусному спорту на XXVI-XXVIII Олимпийских играх / И.Т. Скрипченко // Материалы II Междунар. научно-практич. конференции «Актуальные проблемы теории и методики физической культуры, спорта и туризма» – Минск: БГУФК, 2006. – С.133-136.
  11. Шкретій Ю.М. Напрями реформування системи фізичної культури і спорту в Україні. / Ю.М. Шкретій // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту : Зб. наук. праць. – 2004. - № 4. – С. 5-11.

